

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 294/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. októbra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Tiborom Šulákom, Nám. Dr. M. Thége Konkolyho 3, Hurbanovo, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd jednoznačne neidentifikovaným postupom Okresného súdu Nitra a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. septembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) jednoznačne neidentifikovaným postupom Okresného súdu Nitra (ďalej aj „okresný súd“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej priložených príloh a doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vo veciach sťažovateľky vyplýva, že sťažovateľka ako žalobkyňa podala 10. augusta 2007 Okresnému súdu Komárno žalobu o náhradu mzdy. Vec bola Okresnému súdu Komárno odňatá a pridelená na konanie Okresnému súdu Nitra, kde je vedená pod sp. zn. 10 C 302/2007 (ďalej len „konanie o náhrade mzdy“).

Na okresnom súde bolo vedené aj konanie pod sp. zn. 12 C 259/2007 o žalobe sťažovateľky, ktorou sa domáhala určenia, že jej pracovný pomer u zamestnávateľa (žalovaného v konaní o náhradu mzdy, pozn.) trvá.

Na návrh sťažovateľky okresný súd v konaní o náhrade mzdy uznesením sp. zn. 10 C 302/2007 z 21. apríla 2008 prerušil konanie o náhradu mzdy do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 12 C 259/2007. Uvedené konanie, pre ktoré bolo prerušené konanie o náhrade mzdy, právoplatne skončilo rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 298/2012 z 15. novembra 2012.

Okresný súd rozhodol v konaní o náhrade mzdy rozsudkom sp. zn. 10 C 302/2007 zo 14. decembra 2015 tak, že zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľke náhradu mzdy za obdobie od 1. júla 2004 do 20. júla 2007 a v zostávajúcej časti žalobu zamietol. Proti zamietajúcemu výroku tohto rozsudku podala odvolanie sťažovateľka a proti vyhovujúcemu výroku tohto rozsudku podal odvolanie žalovaný. O podaných odvolaniach rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 269/2016 a 7 Co 286/2016 z 31. mája 2017 tak, že potvrdil vyhovujúci výrok a čiastočne aj zamietajúci výrok okresného súdu o náhrade mzdy za obdobie od 20. júla 2008 do 31. marca 2013. Krajský súd však zrušil rozsudok okresného súdu v zamietajúcom výroku v časti zamietnutia úrokov z omeškania z náhrady mzdy za obdobie od 1. júla 2004 do 20. júla 2007 a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti, ktorá je koncipovaná značne zmätočne, predovšetkým uviedla:

„... Krajský súd v Nitre potvrdil rozsudok prvostupňového súdu vo výroku o zamietnutí nároku na náhradu mzdy za obdobie od 20.7.2007 až do 31.3.2013. Tento postup súdu druhého stupňa nie je odôvodnený nakoľko sa neopiera o žiadnu právnu normu, je arbitrárny. Takéto rozhodnutie, ktoré nevychádza zo zákona je skôr šikanózne ako spravodlivé a zákonné.

Sťažnosť na prietahy v konaní v tejto veci som podala dňa 12.10.2015 ako aj 30.9.2012 sťažnosť na prietahy v konaní som podala aj v roku 2013 na Ministerstvo spravodlivosti, ktoré ju odstúpilo na Krajský súd v Nitre, ktorú Krajský súd v Nitre zaevidoval ako žiadosť na prešetrenia vybavenia sťažnosti. Pre nezaplatenie poplatku však o nej súd nerozhodoval...

Ak súd vo veci môjho nároku zámerne nekoná už bezmála dva roky nemožno to nazvať iným ako nedôvodnými prietahmi v konaní. Poukazujem však aj na to, že aj v čase od nadobudnutia právoplatnosti rozsudku Okresného súdu v Nitre o neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru do určenia termínu pojednávania teda od apríla 2013 do júla 2015 uplynula tiež doba dvoch rokov keď súd nekonal.

... Prvýkrát som sa obrátila na predsedu Krajského súdu v Nitre v mesiaci január 2017... V mesiaci apríl som sa už obrátila na predsedu Krajského súdu v Nitre so sťažnosťou na prietahy v konaní odpoveď som dostala až po 31.máji 2017, keď mi bolo oznámené, že moja vec bola už prejednaná a rozhodnutie bolo vyhlásené verejne. Poznámam, že pojednávanie nebolo. Rozhodnutie Krajského súdu v Nitre som dostala až v druhej polovici mesiaca júl 2017. Od rozhodnutia súdu prvého stupňa uplynula doba viac ako 20 mesiacov.

... V roku 2017 sudkyňa vytýčila pojednávanie ohľadom úrokov z omeškania na 18.10.2017. Mailom mi oznámila, že zrušuje termín pojednávania, lebo som podala dovolanie. Domnievam sa, že za to, že som podala dovolanie sudkyňa nemala rušiť pojednávanie, ak ho už vytýčila. Dovolanie už bolo podané skôr než snád' určila termín pojednávania. Okrem toho vzhľadom na to, že došlo k mojej výzve na vyjadrenie sa ešte v roku 2018 mám za to, že spis bol stále na Okresnom súde v Nitre. Rozhodnutie o úrokoch z omeškania pri náhrade mzdy sa mohlo uskutočniť aj na spomínanom jednom pojednávaní.

... Tým, že súd prvého stupňa nerozhodol o mojom nároku na úroky z omeškania úmyselne spôsobil prietahy v tomto konaní a oddialil rozhodnutie o mojom nároku už pomaly o dva roky od doby keď bolo ním vo veci úrokov vytýčené pojednávanie, pretože tak konal aj tým, že zrušil už určený termín pojednávania. Spis nepredložil vtom čase Najvyššiemu súdu za účelom rozhodnutia o dovolaní. Nové pojednávanie ohľadom úrokov bolo určené na 18.10.2017 teda o dva roky neskôr ako prvýkrát súd rozhodol. Od zrušenia termínu pojednávania vo veci úrokov z omeškania určeného na deň 18.10.2017 súd vo veci nekoná.

Takéto počínanie si súdu prvého stupňa považujem za nedôvodné prietahy v konaní a viedli k tomu, že sa konanie o časti sporu k dnešnému dátumu predĺžilo už o takmer dva roky od doby keď bolo vytýčené pojednávanie ohľadom úrokov z omeškania. Od dátumu 18.10.2017 Okresný súd vo veci úrokov z omeškania nerozhodoval a vôbec nekonal. Ak konal vo veci dovolania išlo už o vec, o ktorej mal rozhodnúť Najvyšší súd a o úrokoch z omeškania rozhoduje Okresný súd Nitra.

Spis je aj v súčasnosti ešte na Okresnom súde v Nitre. Pokiaľ ide o rozhodnutie o úrokoch z omeškania sudkyňa už dávno mohla rozhodnúť o týchto keby bola chcela. Domnievam sa že neprejednanie veci už bezmála dva roky a neurobenie žiadneho úkonu dva roky vo veci môjho nároku na úroky z omeškania je dostatočne dlhá doba na konštatovanie, že ide o prietahy v konaní. Poukazujem však aj na to, že od podania žaloby čo bolo v roku 2007 uplynula doba 12 rokov. Je pravdou, že vo veci som požiadala o prerušenie konania z dôvodu, že sa konalo o žalobe na vyslovenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru. Aj v tejto veci došlo k prietahom v konaní tak na strane Okresného súdu Nitra ako aj Krajského súdu v Nitre.

... Napriek tomu, že Civilný sporový poriadok stanovuje lehotu na vyhotovenie rozhodnutia a jeho expedíciu 30 dní, rozhodnutie Krajského súdu mi nebolo v tejto lehote doručené. Rozhodnutie mi bolo doručené až 26.7.2017. Pretože som raz urgovala Krajský súd aby moju vec, ktorá je na súde od roku 2007 vytýčil a napriek tomu sa tak podľa vyjadrenia Krajského súdu stalo až tak, že termín pojednávania bol určený na deň 31.5.2017, kedy bolo verejne vyhlásené rozhodnutie považujem takéto počínanie Krajského súdu v Nitre za bezdôvodné prietahy. “

4. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľky [REDAKOVANÉ] na prerokovanie a rozhodnutie veci bez zbytočných prietahov upravené v článku 48 odsek 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v článku 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd bolo porušené.

2. Okresnému súdu v Nitre sa prikazuje aby konal bez zbytočných prietahov.

3. Sťažovateľke sa priznáva finančné zadostučinenie v sume 10.000,- Eur, ktoré je Okresný súd Nitra povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu

4. Sťažovateľke priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 400,- Eur.“

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma,

či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

III.

11. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto ústavnej sťažnosti preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľky obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 a § 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123 a § 124 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

12. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že sťažovateľka je v konaní pred ústavným súdom zastúpená advokátom, ktorý je v súlade s § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní

(živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 117/05, IV. ÚS 267/08, II. ÚS 70/2015), II. ÚS 154/2019). Aj v súvislosti s tým naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelým patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

13. Ústavný súd môže prijať na ďalšie konanie len taký návrh na začatie konania, ktorý obsahuje všetky náležitosti ustanovené zákonom o ústavnom súde.

14. Z hľadiska predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti je podstatný najmä § 45 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania, ak § 89 tohto zákona neustanovuje inak.

15. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom, teda tou časťou ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha, čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej ústavnej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Ústavný súd výslovne zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých sú osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd zastúpené zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011, II. ÚS 644/2014, II. ÚS 660/2016). Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania.

16. Inak povedané, zákonnou náležitosťou kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom je (okrem iných náležitostí) aj formulácia návrhu rozhodnutia (petit), ktorá musí byť vymedzená presne, určito a zrozumiteľne, teda takým spôsobom, aby mohla byť prevzatá do výroku rozhodnutia ústavného súdu.

17. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že ústavnú sťažnosť sťažovateľky v predložennom znení nemožno považovať za kvalifikovanú ústavnú sťažnosť, o ktorej by ústavný súd mohol konať a rozhodnúť. Jej nedostatok sa vzťahuje na sťažovateľkou formulovaný návrh na rozhodnutie (petit), ktorý nezodpovedá zákonným požiadavkám. V bode 1 petitu sťažovateľka navrhuje vysloviť porušenie svojich označených práv bez toho, aby označila rozhodnutie a orgán verejnej moci, ktorý toto rozhodnutie vydal. V druhom bode petitu nie je jednoznačne (t. j. napr. spisovou značkou) identifikovaný sťažovateľkou namietaný postup okresného súdu, ktorým mali byť porušené jej základné práva.

18. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že ústavná sťažnosť v predloženej podobe neobsahovala návrh rozhodnutia vo veci samej (petit) vymedzený v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 zákona o ústavnom súde, teda takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie v uvedenej veci, a v dôsledku uvedeného nedostatku by ústavný súd takto navrhovaný petit nemohol premietnuť do svojho rozhodnutia.

19. V súvislosti s uvedeným nedostatkom petitu, ktorý patrí medzi zákonom predpísané náležitosti každého návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, ústavný súd zdôrazňuje, že tento nedostatok nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na takýto postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a z doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdu jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom ustanovených náležitostí podaní účastníkov konania (m. m. napr. IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, IV. ÚS 77/08, I. ÚS 162/2010, III. ÚS 206/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 594/2012 a iné).

20. Ústavný súd teda nemôže vybočiť z rámca návrhu na rozhodnutie určeného sťažovateľkou, nemôže rozhodnúť o niečom inom alebo navyše a nemôže ani sám vykonať konverziu sťažovateľkou chybné formulovaného petitu ústavnej sťažnosti. V situácii, keď je petit ústavnej sťažnosti sťažovateľkou z hľadiska práva nesprávne formulovaný, musí ústavný súd – s ohľadom na viazanosť ústavného súdu petitom – ústavnú sťažnosť odmietnuť.

21. Okrem už uvedeného dôvodu opodstatňujúceho odmietnutie ústavnej sťažnosti pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí ústavný súd zároveň vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu jej základných práv (v petite jednoznačne neidentifikovaným) postupom okresného súdu konštatuje, že sťažovateľka taktiež riadne neodôvodnila svoju ústavnú sťažnosť, pretože z informácií uvedených v ústavnej sťažnosti nie je možné jednoznačne posúdiť, či sťažovateľka namieta postup okresného súdu v konaní o náhradu mzdy alebo aj postup v inom súvisiacom konaní a či tiež namieta priet'ahy spôsobené krajským súdom.

22. Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorá je zastúpená kvalifikovaným právnym zástupcom, nespĺňa požiadavky kvalifikovanej ústavnej sťažnosti, ktorá by zodpovedala zákonným požiadavkám, čo zakladá dôvod na jej odmietnutie pre nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

23. Ústavný súd nad rámec už uvedeného len pre úplnosť poukazuje na to, že ústavný súd už v minulosti (napr. naposledy uznesením sp. zn. III. ÚS 550/2014 z 24. septembra 2014, tiež predtým v konaní o návrhu vedenom pod sp. zn. Rvp 6115/2014) upozornil právneho zástupcu sťažovateľky na potrebu odôvodnenia ústavnej sťažnosti a jeho zosúladenia s petitom, ako aj na to, že odôvodnenie tvorí esenciálnu náležitosť každej ústavnej sťažnosti a bez nej nie je možné posúdiť, v čom spočíva tvrdené porušenie základného práva alebo slobody.

24. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, o ďalších návrhoch sťažovateľky formulovaných v sťažnostnom petite nebolo potrebné rozhodnúť.

25. Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že predmetné rozhodnutie nezakladá prekážku rozhodnutej veci v zmysle § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitosti sťažovateľka v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v konkrétnom identifikovanom konaní dochádza k zbytočným priet'ahom, predložila ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2019